

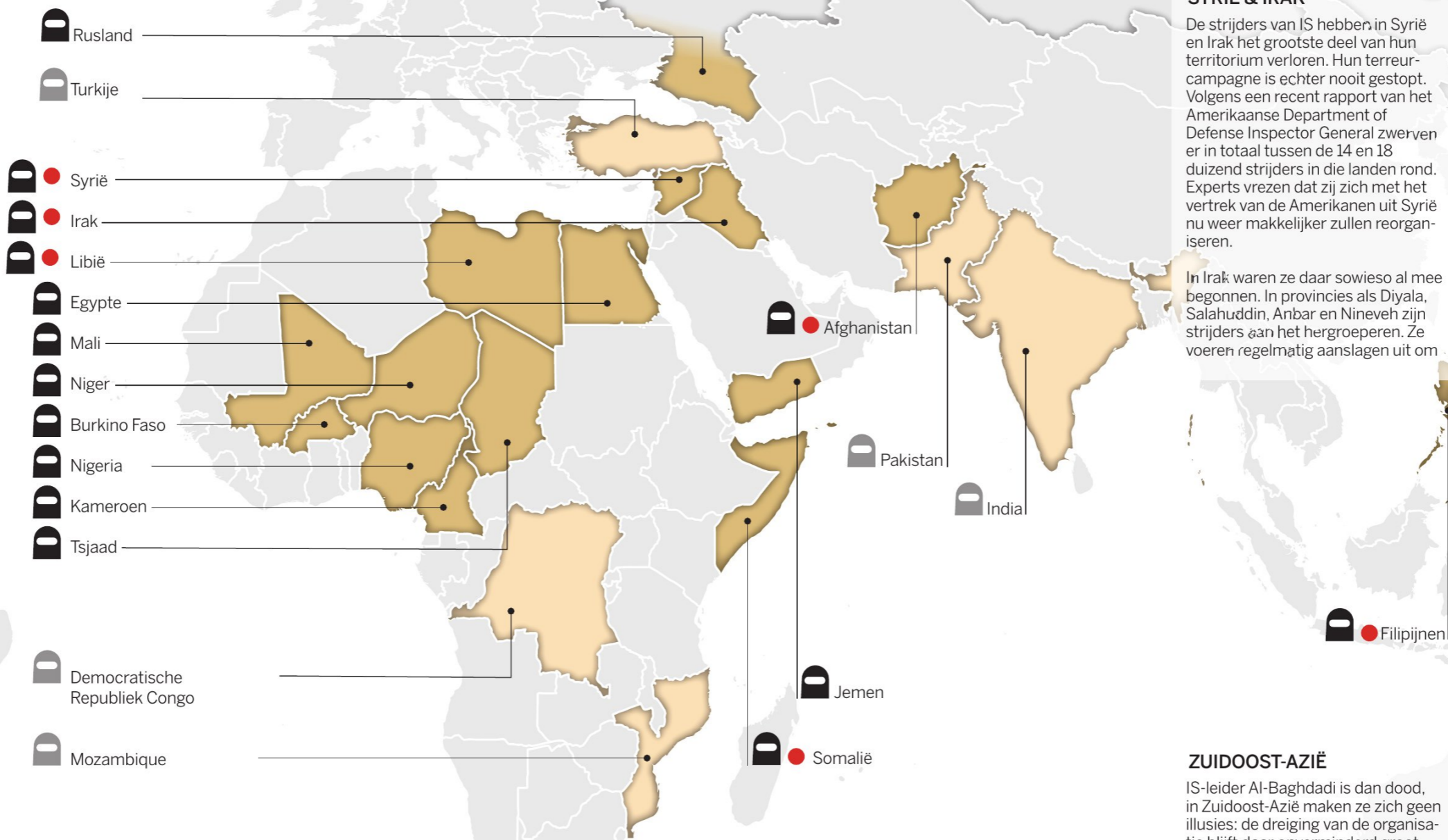
ABU BAKR AL-BAGHDADI LAAT GLOBALE DREIGING ACHTER

- IS al langer aanwezig
- IS sinds dit jaar aanwezig
- Landen betrokken bij aanvallen op de VS en Europa

WEST-AFRIKA

IS claimt dat het vele provincies heeft op het Afrikaanse continent. In werkelijkheid is de organisatie vooral actief in West-Afrika, met name in Nigeria. De terreurorganisatie Boko Haram is sinds 2014 gelieerd aan IS. Sindsdien gaat die beweging verder onder de naam 'West-Afrikaanse provincie van IS', al splitsen zich ook daarvan facties op in lokale milities en is het onduidelijk hoe nauw de band met de hoofdoororganisatie is.

In januari 2019 gaf de beweging vanuit Nigeria een filmpje vrij waarin ze moslims wereldwijd oproep naar West-Afrika te komen. Dit voorjaar zei de beweging ook in Burkina Faso aanwezig te zijn. Kenmerkend in West-Afrika is dat islamitische extremistische groepen zich continu bij elkaar aansluiten en dan weer afsplitsen. Ze zaaien terreur en chaos door mee te deinen op al bestaande etnische conflicten. In de eerste drie maanden van 2019 werden er in Nigeria alleen al 44 aanvallen door IS opgeëist.

011119 © de Volkskrant. Bron: Institute for the Study of War

SYRIË & IRAK

De strijders van IS hebben in Syrië en Irak het grootste deel van hun territorium verloren. Hun terreurcampagne is echter nooit gestopt. Volgens een recent rapport van het Amerikaanse Department of Defense Inspector General zwerven er in totaal tussen de 14 en 18 duizend strijders in die landen rond. Experts vrezen dat zij zich met het vertrek van de Amerikanen uit Syrië nu weer makkelijker zullen reorganiseren.

In Irak waren ze daar sowieso al mee begonnen. In provincies als Diyala, Salahuddin, Anbar en Nineveh zijn strijders aan het hergroeperen. Ze voeren regelmatig aanslagen uit om

de regering in Bagdad te ondermijnen. Zo kwamen er in september twaalf mensen om het leven bij een bomexplosie in de stad Karbala.

Volgens de Syrische Koerden zijn er ook in Syrië de afgelopen tijd nieuwe cellen ontstaan. Die zich zouden ophouden in het oosten van het land. Daarnaast is er het hoofdpijndossier van de tienduizenden gevangenen IS-strijders. Zij zitten verspreid over zo'n dertig kampen, die tot voor kort vooral door de Koerden werden bewaakt. Tijdens de Turkse invasie in Syrië, eerder deze maand, wisten honderden van hen te ontsnappen.

ZUIDOOST-AZIË

IS-leider Al-Baghdadi is dan dood, in Zuidoost-Azië maken ze zich geen illusies: de dreiging van de organisatie blijft daar onverminderd groot. Het hoofdprobleem is namelijk niet de leider, maar 'het verspreiden van de ideologie', zei de Maleisische antiterrorismebebaas Ayob Khan Mydin Pitchay tegen persbureau Reuters.

In de regio maakt men zich vooral zorgen om de Filipijnen. De zuidelijkste eilandengroep van het land, Mindanao, is een broeiuw van IS-strijders. Ongeschoolde jongeren vormen een makkelijke prooi voor de extremistische propaganda. In 2017 legden IS-strijders vijf maanden lang

de stad Marawi onder vuur, die grotendeels in puin achterbleef. Meer dan duizend mensen kwamen om. Begin dit jaar vielen 23 doden bij een door IS opgeëiste aanslag op het eiland Jolo.

Ook Indonesië kampt met groeiend islamitisch terrorisme. Volgens de autoriteiten zijn duizenden inwoners geïnspireerd door IS. Vorig jaar wist een aan IS gelieerde groep een zwaarbewaakte gevangenis te veroveren. Gevangenen zwaaiden voor de camera met de zwarte IS-vlag, met op de achtergrond de levenloze lichamen van bewakers. Uiteindelijk kregen antiterrorisme-eenheden de situatie onder controle.

De geest van Al-Baghdadi waart nog overal rond

Het is een stem vanuit het graf, maar luisteraars kunnen de boodschap maar beter serieus nemen: 'Onze strijd, vandaag de dag, is een uitputtingsslag. De vijand moet beseffen: deze strijd zal voortduren tot de dag des oordeels.'

IS-leider Abu Bakr al-Baghdadi, die zichzelf vorige week zaterdag opblies na een inval van Amerikaanse commando's, deed de uitspraak op 29 april in een video, daags na de aanslagen in Sri Lanka waarbij IS-aanhangers 258 mensen hadden gedood. Het was pas de tweede keer dat Al-Baghdadi in het openbaar verscheen. De eerste keer, in 2014, riep hij vanuit de Al-Nuri-moskee in Mosul alle moslims op naar het kalifaat te komen. Dit keer was de boodschap: blij thuis. En kom in actie.

Het resultaat was zichtbaar in Sri Lanka, waar op dat moment nog de resten smeulden van drie luxehotels, drie kerken en honderden lichamen.

In de nasleep van die aanslagen onderzochten veiligheidsdiensten de

invloed die IS vanuit het verre Midden-Oosten had. De Indiase veiligheidsdienst kwam eerder al een Indiër op het spoor die had gevochten aan de zijde van IS in Syrië en was teruggekeerd, voorzien van ervaring met explosieven en van een adresboek met Sri Lankaanse jihadisten die wachtten op instructies. De Indiër trainde vermoedelijk de Sri Lankanen in het maken van bommen; zij pleegden de aanslagen, IS eiste ze op.

Blauwdruk

Sri Lanka is een blauwdruk voor de modus operandi die IS graag wereldwijd zou verspreiden, nu het zijn fysieke gebied in Irak en Syrië kwijt is: terug naar de beproefde aanslagen en guerrillatactieken.

Het kortstondige bestaan van een kalifaat heeft het jihadistisch zelfvertrouwen wereldwijd naar ongekende hoogten gestuwd. IS in Irak en Syrië trok volgens de Verenigde Naties maar liefst 43 duizend jihadisten uit meer dan 120 verschillende landen aan. Talloze groepen elders in de wereld – in West-Afrika, Afghanistan, Pakistan, India, de Filipijnen (zie kaart) – gaven

Sinds het verlies van zijn territorium – en nu ook zijn leider – probeert Islamitische Staat zijn ideologie en guerrillatactieken actiever te exporteren naar jihadisten elders op de wereld. Hoe bedreigend is IS nu?

Door **Remco Andersen** en **Casper Luckerhof**

gehoor aan Al-Baghdadi's oproep om zich onder zijn bewind te scharen.

'Islamitische Staat, tot voor kort in de persoon van Al-Baghdadi, benoemt of verwijderd het leiderschap van die groepen, geeft richting en evalueert periodiek de vooruitgang', zegt Aymenn al-Tamimi, een onafhankelijk analist die promotieonderzoek doet naar IS aan de Britse Swansea University. 'De groepen beslissen zelf op tactisch niveau hoe ze de gestelde doelen willen bereiken.'

Na het uiteenvallen van het kalifaat voegden duizenden getrainde terugkeerders zich bij thuisblijvers die stonden te popelen om van hen te leren en zelf ook wat te betekenen. Met de slachtpartij in Sri Lanka als eerste resultaat. Maar het is zeer de vraag of IS-leden het voor elkaar krijgen om dat soort ontwrichtende aanslagen te blijven plegen, zeker nu Al-Baghdadi zelf verleden tijd is.

Want de slagkracht van de groepen buiten Irak en Syrië is niet overal even sterk. In West-Afrika en Afghanistan hebben IS-afdelingen respectievelijk terrein in handen gehad en veel bloedige aanslagen gepleegd. Op de Filipijnen heeft IS een loyaal gevolg. Maar

in Pakistan en India is de groep veel minder sterk. En zeker de capaciteit voor aanslagen in Europese landen is ernstig verzwakt. 'We moeten waakzaam blijven, maar het gevaar niet overdrijven,' zegt Al-Tamimi.

Nachtmerrie

Sinds de dood van Al-Baghdadi houden jihadisten wereldwijd hun adem in: wat nu? IS splitste zich eind 2013 onder Al-Baghdadi af van Al-Qaida en nam daarna de wapens op tegen zijn vroegere leermeester. In de nasleep van de dood van Bin Laden woedde er een strijd om het jihadistisch leiderschap: wie bewijst zich op het slagveld in Syrië, verwerft de steun van moslimextremisten wereldwijd?

De nachtmerrie van veiligheidsdiensten is nu dat IS en Al-Qaida hun geschillen bijleggen, de krachten bundelen en erin slagen andere loslopende jihadistengroepjes onder hun paraplu te scharen. 'Dat zou resulteren in een terreurbeweging met ijzingswekkende afmetingen en invloed', aldus Bruce Hoffman, terreurexpert van het Amerikaanse Council on Foreign Relations,

in een recente analyse.

Analist Al-Tamimi gelooft dat niets van; de twee groepen kunnen elkaar bloed nog altijd drinken. Volgens hem is er wel een kans dat IS-afdelingen overlopen naar Al-Qaida. Het is ook mogelijk dat Islamitische Staat uit elkaar valt en in versplinterde, verzwakte en voor jihadisten weinig aantrekkelijke vorm achterblijft. In februari deden geruchten de ronde over een interne strijd om het leiderschap, een couppoging van een van Al-Baghdadi's adjudanten. Deze week meldde Trump dat de VS ook een potentiële opvolger van Al-Baghdadi hadden gedood.

Interne strijd, verlies van territorium, dood van de leider en voortdurende druk door militaire operaties tegen hen: het zou IS kunnen doen imploderen. Dat zou een aanslag betekenen op het jihadistisch zelfvertrouwen en daarmee op de daadkracht van onafhankelijke maar sympathiserende terreurgroepen in Azië, Afrika en Europa. Mogelijk zullen zij hun IS-pet weer afzetten en zetten ze die van Al-Qaida, de Taliban of Boko Haram weer op. Hoe dan ook lijkt de kans klein dat er een onschuldig petje voor in de plaats komt.